

УДК 811.111'276

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/24.176764>**Юлія КОЛЬЦОВА,***orcid.org/0000-0002-9490-6545**викладач кафедри германських та східних мов**Міжнародного гуманітарного університету**(Одеса, Україна) nikolette@ukr.net***ОНЛАЙН-ДИСКУРС ЯК НОВІТНІЙ ТИП ДИСКУРСУ**

У сучасній науці дискурс є об'єктом уваги не лише лінгвістів, а й психологів, політологів, соціологів тощо. Поняття «дискурс» належить до найуживаніших понять сьогодення, однак навіть серед лінгвістів не існує єдиної думки щодо його трактування, оскільки, оперуючи цим поняттям, дослідники часто виходять із полярних позицій.

Термін «дискурс», як він розуміється в сучасній лінгвістиці, близький за змістом до поняття «текст», однак підкреслює динамічний характер мовленнєвого спілкування. На протиставлення цьому, текст мислиться переважно як статичний об'єкт, результат мовної діяльності. Іноді дискурс розуміється як взаємодія одночасно двох компонентів: динамічний процес мовленнєвої діяльності, вписаної в її соціальний контекст, і її результат.

Онлайн-дискурс є новітнім поняттям у лінгвістиці, яке потребує детального всебічного вивчення. Наразі саме онлайн-дискурс приходить на заміну різноманітним видам міжособистісної комунікації: конференціям, форумам, круглим столам, дискусії за будь-якими темами, обміну новинами тощо. Для онлайн-дискурсу характерна відсутність видимої соціальної, гендерної та вікової градації (чого неможливо уникнути в переважній більшості видів дискурсу). Онлайн-дискурс являє собою процес створення тексту в сукупності з прагматичними, соціокультурними, психологічними факторами, що включає взаємодію людей і механізми їх свідомості – когнітивні процеси.

Ключові слова: дискурс, онлайн-дискурс, віртуальна комунікація, мережева структура.

Julia KOLTSOVA,*Lecturer at the Department of Germanic and Eastern Languages**of International Humanitarian University**(Odesa, Ukraine) nikolette@ukr.net***ONLINE DISCOURSE AS A NEW DISCOURSE TYPE**

In contemporary science, discourse is the focus of not only linguists, but also psychologists, political scientists, sociologists, and others like that. The term "discourse" refers to the most commonly used notions of the present, but even among linguists there is no unanimous opinion regarding its interpretation, since, by operating this notion, researchers often emerge from polar positions.

The term "discourse", as it is understood in modern linguistics, is close in content to the notion of "text", but emphasizes the dynamic nature of speech communication. In contrast, text is conceived mainly as a static object, the result of linguistic activity. Sometimes discourse is understood as the simultaneous interaction of two components: the dynamic process of speech activity, written in its social context, and its outcome.

Online discourse is the latest concept in linguistics, which requires a detailed thorough study. Currently, the online discourse comes to replace a variety of forms of personal communication: conferences, forums, round tables, discussions on any topic, news sharing, and more. Online discourse is characterized by the absence of visible social, gender and age gradation (which cannot be avoided in most of the types of discourse). Online discourse is a process of creating a text in conjunction with pragmatic, sociocultural, psychological factors, which includes the interaction of people and the mechanisms of their consciousness – cognitive processes.

Key words: discourse, online discourse, virtual communication, network structure.

Постановка проблеми. У сучасній науці дискурс є об'єктом уваги не лише лінгвістів, а й психологів, політологів, соціологів тощо. Поняття «дискурс» належить до найуживаніших понять сьогодення, однак навіть серед лінгвістів не існує єдиної думки щодо його трактування, оскільки, оперуючи цим поняттям, дослідники часто виходять із полярних позицій. Тому мета цього пара-

графу – представити різні підходи для вивчення дискурсу як лінгвістичного явища, позначити його характеристики та функції і на основі цього виділити визначення цього поняття, яке необхідно для подальшого вивчення дискурсу.

Онлайн-дискурс є новітнім поняттям у лінгвістиці, яке потребує детального всебічного вивчення. Наразі саме онлайн-дискурс приходить

на заміну різноманітним видам міжособистісної комунікації: конференціям, форумам, круглим столами, дискусії за будь-якими темами, обміну новинами тощо.

Аналіз досліджень. Термін «дискурс», як він розуміється в сучасній лінгвістиці, близький за змістом до поняття «текст», однак підкреслює динамічний характер мовленнєвого спілкування. На протиставлення цьому, текст мислиться переважно як статичний об'єкт, результат мовної діяльності. Іноді дискурс розуміється як взаємодія одночасно двох компонентів: динамічний процес мовленнєвої діяльності, вписаної в її соціальний контекст, і її результат.

Вчені різних напрямів лінгвістики в різні часи відстоювали своє бачення дискурсу. У трактуванні Р. Барта дискурс є одним великим реченням, складові одиниці якого – не обов'язково самі речення, а окремі речення є, відповідно, невеликими дискурсами (Barthes, 1966).

На думку П. Серію, основний метод дискурсного аналізу має на меті привести до позиційної єдності безліч висловлювань, де головним є ставлення до місця акту висловлювання, що дозволяє виявити те, що отримало назву «дискурсні формації» (Seriot, 1985: 551–552).

Відсутність єдності в інтерпретації поняття «дискурс», навіть у межах французького структуралізму, не вносить ясності в суть досліджуваного питання. Саме тому П. Серію, узагальнюючи існуючі підходи до проблеми, приводить вісім значень терміна «дискурс», що співвідносяться з поняттями «мова», «вислів», «бесіда» та ін. (Seriot, 1985: 549–550).

У чисельних дискурсивних дослідженнях українських науковців також існує певне розмаїття думок і позицій щодо цієї проблеми. Згідно із самим поширеним визначенням, поданим у «Лінгвістичному енциклопедичному словнику», поняття «дискурс» зводиться до трьох основних трактувань, де дискурс розуміється як: а) зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами; б) текст у дієвому аспекті; в) мовлення як цілеспрямована соціальна дія. Дискурс – це мовлення, занурене в життя (Селіванова, 2010: 136–137).

Деякі лінгвісти виділяють два основних напрямки: з одного боку, дискурс позначає конкретну комунікативну подію, що фіксується в письмовому й усному мовленні та здійснюється в певному когнітивно і типологічно зумовленому комунікативному просторі, з іншого боку, під дискурсом розуміється сукупність тематично спів-

віднесених текстів; зміст дискурсу розкривається не одним окремим текстом, а інтертекстуально, в комплексній взаємодії багатьох окремих текстів.

В останні роки спостерігається соціальний інтерес до закономірностей людського спілкування. При цьому виокремилася потреба не в очищених від конкретних мовленнєвих ситуацій формулах та інструкціях, а в інформації, що максимально враховує феномен життя людини. Сьогодні сфера вживання терміна «дискурс» є настільки широкою (філософія, соціологія, логіка, семіотика, теорія комунікації, лінгвістика тощо), що доводиться говорити про полісемію цієї термінологічної одиниці. Поширення терміна можливо простежити як у горизонтальному напрямі, тобто в різних науках, так і у вертикальному, тобто на різних лінгвістичних рівнях.

Отже, під дискурсом слід розуміти текст у нерозривному зв'язку із ситуативним контекстом: у сукупності із соціальними, культурно-історичними, ідеологічними, психологічними та іншими факторами, що зумовлює особливу впорядкованість мовних одиниць різного рівня в разі втілення в тексті. Дискурс характеризує комунікативний процес, що призводить до утворення певної формальної структури – тексту. Через свою ємність і досить глобальний характер він буде і далі залишатися у фокусі дослідницьких інтересів сучасної лінгвістики, збагачуючись додатковими інтерпретаційними нюансами, але зберігаючи свій тісний і безпосередній зв'язок із таким класичним мовним феноменом, як текст.

Мета статті полягає в розкритті особливостей онлайн-дискурсу, лінгвістичному аналізі та вивченні існуючих форм онлайн-дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Спілкування в Мережі стало доступним відносно нещодавно. Історія Інтернету сягає 1960-х років, коли у США відбулися перші спроби з'єднати кілька комп'ютерів у мережу та обмінятися даними між ними в цілях підвищення національної безпеки. Дуже швидко комп'ютерні мережі стали засобом міжособистісного спілкування. На початку 70-х рр. вони були доступні лише науковцям, які займалися розробленням комп'ютерних технологій. У 80-х рр. комп'ютерними мережами почали активно користуватися представники бізнесу та елітні університети й організації. Поява комерційних Інтернет-провайдерів на початку 90-х рр. сприяла його популяризації та поширенню серед різних верств населення. Попередницю Інтернету, мережу ARPANET (англ. *Advanced Research Projects Agency Network*), яка почала функціонувати в кінці 1960-х за підтримки Міністерства

Оборони США, на початку 80-х рр. замінила Всесвітня Мережа Інтернет [63]. За даними *Internet World States*, станом на 30 червня 2016 року кількість користувачів Мережі становила 2,4 млрд і продовжує зростати. Найбільше користувачів Інтернету в Китаї (538 млн), США (245 млн) та Індії (137 млн). Станом на 1 січня 2017 року в Інтернеті працювали 861 379 152 сайти і персональні блоги. Цікавим моментом є розподіл Інтернет-користувачів за гендерним критерієм. Інтернетом користуються 37% жінок і 41% чоловіків в усьому світі. У розвинених країнах гендерний розрив серед Інтернет-користувачів невеликий: 475 млн. жінок і 483 мільйонів чоловіків. Проте в країнах, що розвиваються, ця різниця досить відчутна: 826 млн жінок і 980 млн чоловіків.

25,59 мільйона українців користуються мережею Інтернет, що становить 58% населення країни. Таку інформацію оприлюднило міжнародне агентство «*We are social*», що спеціалізується на дослідженнях у сфері медіа, у звіті «*Digital in 2018*». За даними звіту, в Україні проживає 44,12 млн осіб. Мобільним Інтернетом користуються 18,7 млн українців – це 42% населення. Соціальними мережами користуються 29% жителів України – 13 млн осіб.

Із січня 2017 року по січень 2018 кількість Інтернет-користувачів в Україні збільшилася на 17% (4 мільйони осіб). Водночас кількість користувачів соцмереж зменшилася на 24%, що становить 4 млн осіб.

Згідно зі статистикою, кожного дня Інтернетом користуються 72% користувачів, мінімум раз на тиждень – 21%, мінімум раз на місяць – 4%, рідше ніж раз на місяць – 2% користувачів.

Дослідження українськомовного інтернет-дискурсу менш поширене, ніж дослідження англomовного через те, що сам Інтернет з'явився в країні зі значним запізненням і почав розвиватися повільнішими темпами в дев'яностих роках у зв'язку з політичною, економічною та соціальною кризами. Відповідно, чим менше відбувається проникнення Інтернету в суспільство, тим менше з'являється користувачів цієї мережі. Згідно із цим, чим менше користувачів, тим менше виробляється контенту, тим менш розвинена віртуальна комунікація, дискурс утворюється не такий великий, як у більш розвинених, із цієї точки зору, країнах, а це означає, що поле для дослідження менш поширене (Makhachishvili, 2013).

Мета онлайн-комунікації, без сумніву, перетинається з метою комунікації взагалі, але існують також і досить значні відмінності. Онлайн-комунікація може бути пасивною (перегляд новинних

сайтів, читання різної текстової інформації, відвідування різних інших веб-ресурсів, завантаження файлів тощо) або активною (участь у спілкуванні, коментування статей, використання соціальних мереж тощо).

Активний користувач може мати такі наміри в процесі інтернет-комунікації: обмін інформацією (не тільки вербалізованою, але й обмін аудіо- та відеофайлами, зображеннями та іншими комп'ютерними даними); створення і зміцнення контактів (комунікант, у залежності від своєї інтенції, може шукати контакти, пов'язані з його біографією, професійною діяльністю, сферою інтересів, релігійними та моральними цінностями). Самореалізація, а також розвага за допомогою спілкування є однією з основних цілей інтернет-комунікації.

Будучи штучно створеним, віртуальний дискурс служить не просто технічним каналом зв'язку, на кшталт телефону, а фактично є новим середовищем спілкування, в якому комуніканти – незнайомі, проте відбувається прямий і різноплановий комунікативний вплив. Саме тому віртуальний дискурс набуває безліч відмінних рис, зберігаючи при цьому властивості, характерні для дискурсу в цілому.

Онлайн-дискурс являє собою процес створення тексту в сукупності з прагматичними, соціокультурними, психологічними факторами, що включає взаємодію людей і механізми їхньої свідомості – когнітивні процеси (Kalinina, 2013).

Для віртуального дискурсу також характерна відсутність видимої соціальної, гендерної та вікової градації (чого неможливо уникнути в переважній більшості видів дискурсу). Ця градація замінюється певною, розробленою моделлю поведінки. Наприклад, на рівні Інтернет-форуму присутня градація «модератори – відвідувачі», в якій модератори відрізняються від користувачів тим, що наділені деякими регулюючими правами на даному форумі та займаються встановленням правил і політики цього ресурсу.

Віртуальний дискурс обмежений технічними можливостями (наявність у комуніканта комп'ютера, доступу в Інтернет). Але, будучи штучно створеним комунікативним середовищем, інтернет-дискурс – умовний і не має часових і просторових меж, він дозволяє взаємодіяти користувачам один з одним, незалежно від їх географічного положення та часового поясу.

Онлайн-дискурс має складний характер, він складається з безлічі самостійних тематичних центрів (політика, економіка, спорт, культура, сільське господарство, медицина, розваги, музика, кулінарія, освіта тощо).

Існує кілька систем класифікацій онлайн-жанрів, у залежності від часу спілкування, від типу суб'єктів, від відкритості або закритості спільноти, від мультимедійності і від того, чи може існувати даний жанр поза Інтернет-простором, чи ні. Розглянемо такі Інтернет-жанри: електронна пошта, чат, форум (віртуальна конференція), блог, соціальні мережі як синтез перерахованих жанрів. Окремим рядком можуть бути розділені коментарі користувачів, гостьові книги, електронні дошки оголошень, різноманітні ігри та розважальні проекти, а також мультимедійні додатки, що підтримують, окрім текстових повідомлень, передачу аудіо- і відеоряду, обмін файлами між користувачами.

Таким чином, можна визначити такі конститутивні ознаки онлайн-дискурсу:

- цифровий сигнал як канал спілкування;
- віртуальність (спілкування з уявним співрозмовником);
- дистантність, а саме розмежування в просторі і в часі;
- опосередкованість (здійснюється за допомогою технічного засобу);
- мережева структура – це принципова можливість учасників віртуального дискурсу з рівною легкістю спілкуватися один з одним, незалежно від будь-яких соціальних, економічних або політичних чинників;
- комбінація різних типів дискурсу;
- специфічна комп'ютерна етика (сукупність принципів і правил поведінки людей, що спілкуються в комп'ютерному середовищі) (Crystal, 2001).

Електронна пошта (*e-mail*) – пересилання кореспонденції за допомогою комп'ютерних мереж. Відповідно до опису Науково-технічного енциклопедичного словника, найпростіша схема пересилання «полягає у здійсненні повідомлень, написаних за допомогою програм обробки текстів, з якої-небудь мережі, яку називають поштовим сервером. Будь-який користувач, приєднаний до мережі, може зв'язатися із сервером і з'ясувати, чи мається там повідомлення для нього. Якщо лист є, користувач може перенести його на власний комп'ютер і, якщо потрібно, роздрукувати».

У хронологічному плані – це перший жанр інтернет-дискурсу. За своєю формою жанр електронного листа найбільше близький до традиційного епістолярного жанру. Листування по *e-mail* – це найчастіше персональне спілкування (між двома особами), проте число адресатів може бути збільшено. Відповідаючи на електронний лист, кожен учасник масової розсилки може вибрати, адресована його відповідь усьому

списку учасників, його частині або тільки відправнику, створюючи, таким чином, можливість для *e-mail* полілогу. Говорячи про діалог або полілог по електронній пошті, слід пам'ятати, що це переважно асинхронний тип зв'язку, «офлайн-комунікація».

Чат (від англ. *To chat* – базікати) – полілог із середнім ступенем плинності комунікантів, що відбувається в реальному часі (*online*). Чати можуть мати тематичну або розважальну орієнтацію, що у свою чергу відбивається на соціолінгвістичних характеристиках комунікантів і самій структурі дискурсу. Цей термін описує безліч систем, призначених для інтерактивних конференцій. Як тільки один користувач набирає фразу на своєму комп'ютері, вона тут же стає доступною для інших учасників конференції. Приклади таких систем: *IRC, ICQ, WebChat, Prodigy*.

Чат є другим за хронологією жанром в історії Інтернету. Відмінними рисами чатів є їх груповий характер (повідомлення кожного члена групи може бачити кожен учасник чату, будучи онлайн), синхронний характер полілогу (в режимі реального часу) і нетривале зберігання історії повідомлень (як правило, в традиційних чатах установлені ліміти на кількість повідомлень). Стандартний текстовий обмін повідомленнями – це коли комуніканти не отримують інформації з інших джерел, крім як набраного тексту: вони не бачать міміки, жестів, не чують інтонації мовця. Все це перешкоджає отриманню повної картини ситуації під час спілкування з людиною і являється одною з найважливіших відмінностей електронної комунікації від живої. Для того щоб заповнити недолік у вираженні емоційного складника, користувачі винаходять різні лінгвістичні засоби: експериментують із морфологією, синтаксисом, лексикою і фонетикою, а також додають смайлики й інші емотикони.

Форуми, на відміну від чатів, мають певну структуру (розділення загальної ідейної спрямованості форуму на підрозділи, теми і підтеми). Більшість форумів дають доступ до своїх текстів після реєстрації. У месенджерах на перше місце ставиться персональне спілкування, але практично кожен із них підтримує функцію чат-груп, які, на відміну від традиційних чатів, формуються відправником повідомлень самостійно, і склад учасників не залежить від того, чи знаходяться всі одержувачі в момент формування групи онлайн. Сучасні месенджери зберігають усю історію листування як безпосередньо на самому пристрої, так і на віддаленому сервері, що дає можливість користувачеві, що зайшов у особистий обліковий запис із будь-якого пристрою, отримати доступ

до свого архіву повідомлень. На сьогодні найбільш відомими месенджерами в Україні є *VK, Viber, Telegram, Facebook Messenger, WhatsApp, Skype*. В англomовних країнах, крім перелічених додатків, не менш популярними є *Hangouts, Line, WeChat, Kik, Snapchat* та інші. Даний вид комунікацій забезпечує голосовий зв'язок через Інтернет, дозволяє робити конференц-дзвінки, а також забезпечує передачу текстових повідомлень (чат), передачу файлів і груповий відеозв'язок.

ICQ – жанр віртуального дискурсу, який передбачає діалогічне, найчастіше неформальне, спілкування одночасно з декількома співрозмовниками в реальному часі. Даний жанр найбільш близький до моделювання поширеної ситуації живого спілкування, в якій беруть участь двоє співрозмовників – адресант і адресат.

Соціальна мережа – ще один жанр віртуального дискурсу, який є в своїй основі великою базою даних. Це комплексна мережа світу, що поєднує в собі риси форумів, мережеспільнот і *ICQ*. Первинною метою створення даних мереж служить пошук друзів, однокласників, одногрупників, знайомих, колег по роботі тощо. Популярні ресурси *facebook.com, vkontakte.ru, myspace.com* орієнтовані передусім на відновлення і підтримання комунікативних соціальних зв'язків між людьми, включаючи пошуки роботи, подачу оголошень, знайомства тощо. Загалом, велика кількість комунікантів робить соціальні мережі популярним жанром віртуального дискурсу.

Інтернет-блог – конкретний монологічний дискурс віртуального комуніканта, що складається з хронологічно розташованих текстів, найчастіше орієнтований на висловлення власної думки про будь-які події як особистого, так і суспільного характеру. Інтернет-блоги можуть бути відкриті як для публічного перегляду, так і для певного вузького кола друзів, що мають можливість коментувати записи один одного. Тут ми також можемо спостерігати подібності онлайн-щоденників з тематичними форумами, але вже в плані особливостей їхньої структури.

Інтернет-комунікація характеризується такими рисами:

1) Поліфонічність: спілкування об'єднує в собі величезну кількість різних типів дискурсу;

2) Гіпертекстові й інтерактивні можливості Мережі: вони повністю змінюють або вкрай видозмінюють породження і сприйняття тексту. Наприклад, можливість гіперпосилочного апарату дозволяє

читачеві не тільки слідувати авторським розгортанням тексту, а і здійснювати власну навігацію;

3) Анонімність і дистантність. Характеристика «анонімності» дає відчуття повної свободи і розкутості, дозволяє розкритися і поділитися своїми потаємними таємницями або бажаннями, запитати ради, а також забезпечує захищеність від зовнішнього контролю і загальноприйнятих норм моралі.

Висновки. У широкому розумінні дискурс можна розглядати як складне комунікативне явище, мовленнєву дію, що включає в себе як соціальний аспект, який характеризує комунікантів, так і процеси виробництва і сприйняття повідомлення. У вузькому розумінні дискурс являє собою зв'язну послідовність мовних одиниць, відтворюваних комунікантів для сприйняття співрозмовником у конкретний момент часу, в конкретному місці, керуючись конкретною метою.

Віртуальні жанри ще не оформилися остаточно, вони будуть розвиватися і видозмінюватися на увазі розвитку Інтернет-технологій. Наразі можна запропонувати такі найпоширеніші жанри інтернет-дискурсу, як: чат, *ICQ*, соціальна мережа, Інтернет-блог, ком'юніті (мережеспільноти).

Дискурсивна комп'ютерна комунікація включає розповідь і повідомлення, твердження і міркування, аргументацію і доказ, тобто всю термінологічну атрибутику наукового, ділового та інших стилів мови.

З позицій соціолінгвістичного підходу ми можемо говорити про віртуальний дискурс як про лінгвістичну категорію, що поєднує в собі ознаки особистісно-орієнтованого і статусно-орієнтованого дискурсу.

Віртуальні жанри ще не оформилися остаточно, вони будуть розвиватися і видозмінюватися паралельно з розвитком Інтернет-технологій. Наразі можна запропонувати такі найпоширеніші жанри інтернет-дискурсу, як: чат, *ICQ*, соціальна мережа, Інтернет-блог, ком'юніті (мережеспільноти).

Дискурсивна комп'ютерна комунікація включає розповідь і повідомлення, твердження і міркування, аргументацію і доказ, тобто всю термінологічну атрибутику наукового, ділового та інших стилів мови.

З позицій соціолінгвістичного підходу ми можемо говорити про віртуальний дискурс як про лінгвістичну категорію, що поєднує в собі ознаки особистісно-орієнтованого і статусно-орієнтованого дискурсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
2. Фуко М. Правила промови. Київ : Основи, 1994. 406 с.
3. Barthes R. Introduction a l'analyse structural des recits. Paris : Communications, 1966. 512 p.
4. Crystal D. Language and the Internet. Cambridge University Press, 2001. 275 p.
5. Kalinina K. V. Peculiarities of Functioning of Computer Discourse. Horizons of modern linguistici. Lugansk, 2013. Vol. 4. Pp. 62–64.
6. Карпа І. В. Functional and Pragmatic Characteristics of Interactive Virtual Communication. (Case Study of Reference Service Yahoo! Answers). Author's thesis. Kherson, 2010. 20 p.
7. Makhachishvili R. K. Dynamics of English Innovative Logosphere of Computer Existence. Author's thesis. Zaporizhya, 2013. 490 p.
8. Seriot P. Analyse du discours politique sovétique. Paris : IMSECO, 1985. 238 p.

REFERENCES

1. Selivanova O.O. Lingvistichna entsiklopediya [Linguistic encyclopedia]. Poltava: Dovkillya-K, 2010. 844 s. [in Ukrainian].
2. Fuko M. Pravila promovi [The rules of speech]. Kyiv: Osnovy, 1994. 406 p. [in Ukrainian].
3. Barthes R. Introduction a l'analyse structural des recits. Paris: Communications, 1966. 512 p.
4. Crystal D. Language and the Internet. Cambridge University Press. 2001. 275 p.
5. Kalinina K. V. Peculiarities of Functioning of Computer Discourse, Horizons of modern linguistici. Lugansk, 2013. Vol. 4, pp. 62–64.
6. Karpa I. B. Functional and Pragmatic Characteristics of Interactive Virtual Communication. (Case Study of Reference Service Yahoo! Answers), Author's thesis. Kherson, 2010. 20 p.
7. Makhachishvili R. K., Dynamics of English Innovative Logosphere of Computer Existence. Author's thesis. Zaporizhya, 2013. 490 p.
8. Seriot P. Analyse du discours politique sovétique. Paris: IMSECO. 1985. 238 p.